

Baltijas Semkopis.

Apsteļamā:

„Balt. Semt.“ Administrācija, Rīgas Latw. beedribas namā, un redakcija: Jelgavā, Katoku-ēdā № 2. Vēstam Rīgā: Schilling'a, Kapteina un Luškova grahmatu-bodis un pēe kopmana Lerchendorff, pilf. Rakku-ēdā № 13. Bitās pilfēhtās: wifās grahmatu-bodis. Uf lauleem: pēe pagasta = waldehm, mahzitateem, skolotajeem, ic.

6. gads.

Rīgā, 30. aprīli.

Makfā:

Ar Peelikumu: par gadu 3 r. 40 l., par 1/2 gadu 1 r. 80 l. Bej Peelikuma: par gadu 2 rub., par 1/2 gadu 1 r. 10 l. Par pēesuhitšanu ar pastu uf katru eksemplari, ween' alga waj ar jeb bej Peelikuma, jamakfā 60 kap. par g. un 35 kap. par 1/2 g. Slubini u s peenem wifās apsteļamās weetas pret 8 kap. par shtu rindinu.

№ 18. Vihdi ar Baltijas Semkopi ik nedēlas isnaht Peelikums ar stahsteem un derigu laika-kawekli; 1880. makfā 1 rub. 40 kap. par gadu, 80 kap. par pusgadu.

Saimneezibas nodafa.

Treschā Baltijas semkopibas zentral-isttahde Rīgas pilfēhtā.

Isttahdes, kur mihlās dabas mahtes dahwinatos un zaur rof-neeziibu panahktos raschojumus no malu malahm fawed weenā weetā, lai zitu no zits waretu ko laba noskatitees un mahzitees, sen ir atfihstas par koti fwehtibas pilnu kulturās zehleju, kas eesahlahs no ta laika, kad darbs faudeja sawu pirmajo, no weena waj otra meistera jeb amatneeka lihdi tam fshēpto jo felmigo isdarishanu un jo deenas jo wairaf palika wispahrigs, wifās sawās datās sakarā stahwots ar pasaules darboschanos. — Zilweku draugi atfina, ka zilwelam zilweku nebuhs isfuhft, bet ka wifai zilwezei par mahti Deems eestahdijis dabu, kas sawās bagatās dahwanas pēeschir katram zilwelam, ja tikai tas prot ko isfuhgtees no laipnās mahtes un fanemtās dahwanas pareisi isleetat. Tē nu tā widutajas eestahjāhs mashinas, daschdashadus darbus schigli un freetni pashahdadamas.

Angli paschu pirmo pasaules-isttahdi apghadaja 1756. gadā. Wīnu agro laiku isttahdes sinams ne kahdā wihjē newar salihdsinat ar tagadejahm, kas atihstīto laiku panahkumi; toreisejo islikto semeszetu weetā drihi nahza ari garainu-brauzeeni un garainu-kuģi, ihfā laika lehti un weegli peewešdami isttahdes leetas un fcho apmekletajus. Mufhu Keifara walsti notureja pirmās isttahdes Warschawā — 1818. g., Makfawā — 1825. g. un Sw. Peterburgā — 1829. g. Wehlahōs gabudesmitōs tad nu weetu weetahm atjaunajahs isttahdu isrihoshanas, tā p. p. Rīgā tagad jau treschā semkopibas zentral-isttahde. Ka wīnas naw bijufchās bej fwehtibas, to wislabaki leezina wīnu atjaunoshanas; jo kad buhtu israhdiujchāhs par nederigahm, tad teescham tahs atfweestu pēe malas un nenopuhletos welti.

Tikai wehl mas nedelu, tad Rīgā redsefmees isttahdē, kas laikam peewilks semkopjus is malu malahm. Isttahdes ehlas drihi buhs gatamas, ka waretu dot peenahkamo paspahri peeteifteem lopeem, mashinahm, semkopibas raschojumeem un daudf zitam leetahm, tamlihdi ari wīnu apmekletajeem weetas, kur nomestees, draugu starpā patreeltees un pēe laba alus atspirdsinatees.

Ar pēezpadsmito aprīli beidsahs ta deena, lihdi kurai wajadseja peeteiftees teem, kas nodomajufchi isttahdei ko pēesuhtit. Vihdi minetai deenai bija peeteikti preekfch isttahdes: 75 sirgi, 127 ragu-łopi, 88 aitas, 82 zuhfās, 10 mahju-putni un 6 suni. Isttahdes-komiteja noschēhlo, ka semkopji nodomajufchi til wifai masā mehtrā nemt dalibu pēe isttahdes un tadeht tos usajzinajufchi, fchini sinā jēle no jauna wehl peeteiftees, dodama teem nahkamo nedelu laiku. Wiswairaf komiteja wehlejahs fanemt peeteifchānahs uf peena- un baroklu-lopeem, moderneezibas-raschojumeem, tihruma- un plawu-raschojumeem, dahrsa-raschojumeem, meschkopibas-raschojumeem un semkopibas fabriku raschojumeem (alu, brandwihnu, ftehrleli, degutu ic.)

Semkopibas-mashinu un darba-rihku isttahditaju esot til aplam daudf peeteifufchees, ka preekfch tahdahm leetahm isttahdē isfedsētā ruhne pahr pahrim eenemta, jēshu tamdeht jau zehlfufchi wairaf ehku no jauna. Peeteifchānahs uf mashinahm un semkopibas darba-rihkeem (arkleem, ezeshahm ic.) tadeht ne kahdā wihjē netaps wairs pretim nemta, lai semkopibas-isttahde nepaliktu glufchi par mashinu-isttahdi. Is ta daudf mas waram nojehgt, zif gruhiti nahkfees semkopjeem, ihfā brijdi is leelā krahjuma ismeklet waj nopirkt kahdu wajadfigo mashinu waj zitu kahdu rihku, kas pateest ari labs jeb stiprs un sawu

darbu pashahdā tizigi. Tā tad isstahdē gan wajadsehs gaischu azu un labas ismanibas!

Rā 1871. gadā, tā ari fchoreis Widsemes „Keifariškā semkopibas-beedriba“ nospreedufi ap isttahdes laiku isrihtot wispahrigu sem- un meschkopju-fapulzi. Waj pēe tahs peelaidihis ari Wahzu walodu nepashdamos Latwju un Zgaunu semkopjus, lihdi fchim wehl naw sinams. Un ja ari teescham peelaistu, kas gan Wahzu walodā isdarito farunafchānos usnemtos pahrtultot Latwjeem waj Zgauneem? Tahdā mifhu darboschanahs pēepasitu ne ween wifai daudf laika, bet leelā dala fwarigo jautajumu ari paliktu bej kahdās pahrspreeschānas, abahm pufehm par fshādi. Glufchi nefaprotama leeta, kadeht Latwji ari ne- isrihko otro wispahrigu semkopju-fapulzi, ko taf eespehja isdarit preekfch 9 gadeem, un kas toreis no 514 semkopjeem apmekleta, deesgan prahwi isdewahs, un is sakfstita protokola pilnigi redsams, ka Latwji ne- isturejahs wis ka nejhga behrni, bet kā ihsti prahta-landis, kas prot gan spreest par sawa amata wajadfibahm un truhzibahm. Waina, kadeht ta leeta palikufi ne-eweehrota, laikam buhs mellejama eekfch tam, ka wihreem, kas wifū to gan eespehja apghadat, truhka faldās weenprahtibās. Bet bej paschas Latwju semkopibas-beedribas, kurai dota ta teesiba, pehz wajadfibas katrā brijdi fashukt fapulzes, masgruntneeku saimneezibas alafch fimos un newarehs isdewigi tuwotees jo augstakam pakahpeenam.

C. D. L—ch.

Redakcijas pēesihmejumis. Ko Leppewitscha f. apshimē ar „wihreem, kas wifū to gan eespehja apghadat,“ tas mums ihsti naw protams. Sinams ir, ka 1871. gada semkopju fapulzi isghadaja Rīgas Latw. beedribas wadoni. Tagadejā preekfchneeziba, zil mums sinams, fcho jautajumu nebuht naw pahrspreedufi, nehs ari ko darijufi, lai semkopju fapulzi atkautu.

Eweehrojot zil mahju-łopu uf gaidamo isttahdi peeteikti, gribofcham negribofcham ja-atfihst, ka masgruntneeki naw peedalijufchees. 75 sirgi, 127 ragu-łopi, 88 aitas, 82 zuhfās un kahdās 10 wistas — til daudf war fuhit weena weeniga mehrena muischa — til daudf gan alafch ir bijis masās isttahdēs, ko reifahm isrihko Dobeļē, Talfōs, Wihlandē ic. Kad mellejam pehz zehloneem, kadeht masgruntneeki pēe fchihis isttahdes nepeedalahs, tad tos neshaubotees atradihs eekfch tam, kā fchejeenes Wahzu prese isturejufehs pret Latweeschēem wispahrigi un fewischi ari isttahdes leetā. Til ko Kursēmē is masgruntneekem bija dibinajufehs palihdsibas-komiteja un tureenes bisch- kopibas beedriba, tā tā ari Rīgas Latw. beedriba usnehmufchāhs lihdsigalwofchānu par isttahdes isdewumeem, — tuhda paschas Wahzu awifes bija klah, pēesoboja Latweeschus un pahmeta minetahm beedribahm, ka tahs til daudf galwofchānas usnehmufchāhs, lai wīnu weetneeki dabutu sehdet kopā ar Wahzu kungeem isttahdes komitejā. Schos pahmetumus ne weena Wahzu awise neatfpehfoja, bet Kursēmes masgruntneeki uf teem dewa wajadfigo atbildi: wīnu komiteja isfchih- rahs, wīnu galwofchāna kluwa nemta atpatak, — wīni atlahwa Wahzu presei, tahdā garā jo projam ghadat par isttahdi. Un la beidsamā laikā no Rīgas Wahzu awifehm til negehligi nolamatee Krona saimneeki atraujahs no tahs pufes, no kuras wīni til dšiti eewainoti, tas gan ir lehti protams. Sen jau beigti ir tee laiki, kad Latweeschu masgruntneekus wareja brijdinat, lai tee jo pasemigaki loschnatu pēe sawu brijdinataju kahjahm. Zilweku un tautas gods to neatkauj. Kad Latweeschu masgruntneekus ajinahs waj Latweeschu waj Kreemi, tad wīni ar preezigu prahtu isttahdē rahdihs sawu puh- linu un Keifara fchēhlastibas augtus.

Wisparhiga dafa.

Sagaidamās jaunās teefas Baltijas gubernās.

No Theodora Rolanda.

(2. Turpinājums.)

9. Suhdsības pret meera-teesnesču spreedumeem un nofazijumeem.

Abas prahwneeku dalas war 2 nedelu laikā pahrjuhdsēt tahdus meera-teesnesča spreedumus, kas naw wisgaligi. Ja polizeja ar kahdu spreedumu naw meera*), tad wina to dara sinamu profuratoram, kas spreedumu pahrjuhdsi waj atsihi par pareisu. — Pahrjuhdsibu war issazit ar wahrdeem waj ar rakstu. Pretprahwneekam, ja tas to wehlahs, teel isdots pahrjuhdsības noraksts. Pahrjuhdsibu sanemot meera-teesnesis israksta kmitanzi, un protokolu wiswehlat 3 deenu laikā eesuhtha meera-teesn. sapulzes pastahwigam lozeklim, turam ari prahwneeku otra puše pret pahrjuhdsibu war eesneegt isskaidrojumu. Ihtā laikā eesneegta pahrjuhdsiba notura spreeduma ispildišchanu, bet ja (kriminal-leetās) tikai skahdes atlihdības dehl pahrjuhdsēts, tad spreeduma ispildišchana zaur tam neteel kaweta. — Wej pahrjuhdsības par pašču spreedumu tikai skahdas ihpafčas jeb sīklas suhdības (частныя жалобы) 7 deenu laikā ir atkautas:

- 1) par leetas wilzinasčanu;
- 2) par pahrjuhdsības nepeenemščanu un
- 2) par apwainotā apzeetinasčanu.

Sem 1. un 2. punktes minētās suhdības ja-eesneeds meera-teesnesču sapulzei, sem 3. p. minētā suhdība pašam meera-teesnesim, kas to 24 stundu laikā peesuhtha tai pašai sapulzei (Art. 145—154).

10. Prahwas-kahrtiba meera-teesnesču sapulzēs.

Meera-teesnesču sapulzei pahrpreesčanas dehl eesneegtas leetas jau preekšč teesafčanas-termina ir pee-eijamas un protokoli teel doti laišchanai tiklab abahm prahwneeku pušēm, kā ari sapulzēs lozekleem un profuratoram. — Teesafčana ir sčiniš sapulzēs noteel klaiji un ar wahrdeem, tapat kā preekšč meera-teesnesča. Prahwneeki uš termina gan neteel aiginati, bet wini war atnahkt waj atjuhtit samus pilnwarus. Winu neatnahkščana leetas ismekleščanu nekawē, bej ween tad, kad m. t. sapulze leetas isskaidrojčanas dehl prahwneekus aiginajusi. — Tahdeem, kas apwainoti ar zeetuma sodu strahpejamu nošeegumu dehl, alafč paščeem ja-atnahkt. — Prahwa eesahfahs islasot meera-teesnesča spreedumu un pret to eesneegto pahrjuhdsibu; tad prahwneeki sawus isskaidrojčamus nes preekščā ar wahrdeem; bet ja wini pašči naw atnahkusi, tad islasa winu pahrjuhdsibu un pretpeerahdiščanas-rakstu. — Prahwneeki war sawus peerahdijumus zelt preekščā un atfauktees ne ween uš teem leezineekem, kas jau pee meera-teesnesča pahrklauschinati, bet ari uš jauneem leezineekem, ko eewehrojāmu kawektu dehl tur newareja noklausčinati. Bet leezineeku neatnahkščanas dehl leeta neteel kaweta, ja sapulze warbuht neatsihi kā prahwneeku luhgums, lai neatnahkoschos leezineekus aizina uš otru terminu, ir pallausjams. — Ja wajadšigs ko apluhlot, pahrbaudit, leezineekus winu mitekli noklausčinat u. c., tad sapulze sčō darbu ušdod kahdam sawam lozeklim, bet ne kad tam meera-teesnesim, pret kura spreedumu suhdsets. Tahdā gadijumā leeta paleel ne-isspreesta lihd nahkosčam terminam. — Kad leezineeki sapulzē noklausčinati, tad ar presidenta atkauju ari abas prahwneeku pušes teem war jautajumus list preekščā. To pašču war darit — alafč ar presidenta atkauju — ari sapulzes lozekli un profuratorš. — Jau noswehriņatos leezineekus sčē wairs neswehriņina, bet presidents winus atgahdina uš swehreto swehrestibu. Prahwneekem teel atlauts wehl sawu leetu isskai-

*) Dāščeem laštajeem nebuhs isprotams, kahdōs gadijumōs polizeja newaretu buht meerā ar meera-teesnesča spreedumu, jo mums ir parasts, ka polizejas paščas nospreesč strahpi par jo masalahm pahrpahpščanahm un nošeedsibahm. Leeta tē ir ta, ka tanis gubernās, kur jaunās teefas jau eewestas, polizeja ir nodibinata uš zita- deem pamateem ne kā pee mums. Tur winai strahpes waras nebuht naw; sčī ir tikai kahrtigahm teesahm. Polizejas ušderums un amata robesčas sčim: jahs tikai uš wisparhigu broščibu, uš nelahrtības zehleju waj nošeedsneeku apzeetinasčanu u. c. Tā tad aci isskaidrojahs, ka winai pašai jafuhdsi pee meera-teesnesča, ja kahds bijis nepallaušigs waj pabarjīs kahdu wisparhigu nepareisibu, p. p. trošni, nelahrtibu u. c. Par tahdeem nedarbeem wina tikai usnem protokolu un to eesneeds meera-teesnesim, luhgdama, lai wainigo pehž likumeem soda. Ja wina ar spreedumu naw meerā, tad tai jādara tā augščam sajis.

drot, kad leezineeki noklausčinati. Tahdās leetās, ko zaur luhgumu war nobeigt, presidents mehgina prahwneekus salihdsinat. Preekšč spreeduma taisščanas profuratorš isskaidro, kahds swars peenestahm leezibahm, kahdi likumi leeta buhtu janem par pamatu u. c. bet ari sčēitan beidšamais wahrds ir apfuhdsjetam waj wina pilnwarim. — Tas meera-teesnesis, pret kura spreedumu suhdsets, pee sčīhs leetas ismekleščanas un isspreesčanas ne uš kahdu wihi nedrihst buht klah. Tikai ja sapulzei no wina wajadšigs kahdas sinas, winsč eenahkt teefas-istabā, bet tuhdat to aikal atstahj, kad uš presidenta jautajumeem atbildejis. Zaur sapulzes spreedumu top waj meera-teesnesča spreedums apstiprinats waj jaunš spreedums issazits, bet alafč tikai pretustrahdijuma jeb luhguma robesčas. Apwainotā strahpi newar pa-augšinat, bej ka suhdsetajs to buhtu pagehreis. — Spreedumi noteel pehž balšu wairuma; kad balši dalijusčees lihdšigās dalās tad issčkir presidenta balšs, bet kad balši tā isdalijusčees, ka presidenta balšs issčkirt newar, tad paleel tee balši par spreedumu, kuri apwainotām peespreesč jo weeglaku sodu. — Spreedumu paslubinasčanas un šaraktiščanas sinā ja-eewehro tee pašči likumu nofazijumi, ko meera-teesnesči pee tam eewehro. — Sapulzes spreedumi ir wisgaligi un pret teem newar apeleeret (Art. 155—172).

11. Suhdsības par meera-teesnesču un winu sapultsču pretlikumigeem spreedumeem.

Suhdsības un protestus (pretoščanos) pret meera-teesnesču un winu sapultsču spreedumeem (ari ja sčēe buhtu tahdi, pret kureem apelazija naw atkauta) war eesneegt:

- 1) kad azihm redsot darišs pret likumu - nofazijumeem un garu, nošeedsibu nodibinajot un strahpi nospreesčot;
- 2) kad prozeses weščanā padaritas tahdas wainas pret nofazito kahrtibu, ka to dehl spreedums naw ušluhojams par likumigu;
- 3) kad meera-teesnesis waj meera-teesnesču sapulze pahrkaphušči sawa amata un sawas waras robesčas.

Tahdas suhdības ja-eesneeds tanī laikā un kahrtibā, kas nolikta preekšč kahrtigahm apelazijahm (Art. 147—151). Suhdsības pret meera-teesnesču sapulzi eet uš wald. senata kafazijas-departementu preekšč kriminal-leetahm. Tahm ir japeleel klah protokols un wīn no prahwneekem eesneegtee raksti un isskaidrojumi. — Kad meera-teesnesču sapulze kahdu pahrjuhdsētu meera-teesnesča spreedumu teesčam atron par pretlikumigu, tad wina to atzel un leetu nodod kahdam zitam teesnesim rewideeresčanas dehl. Tapat waldosčais senats par pretlikumigu atrašto meera-teesn. spreedumu isnihzina un leetu nodod kahdai zitam sapulzei rewideeresčanas dehl. Meera-teesnesis un meera-teesn. sapulze, kam leeta ar tahdu sinu nodota, to ne-isspreesč eekam abas prahwneeku pušes naw aiginatas preekščā. — Ja kahds spreedums jau nahzis spehčā, bet wehlat leezības atraštas, kas noteesato israhda par newainigu, tad leetu war ismeklet un isspreest no jauna, bet tikai ar senata atkauju (Art. 173—180).

12. Spreedumu ispildišchana.

Meera-teesu spreedumi nahkt spehčā:

- 1) kad pehž spreedumu paslubinasčanas 24 stundu laikā no prahwneekem naw issazits, ka tee naw meerā;
- 2) kad, jebšču tas gan notzis, bet apelazijas terminsč nokawets;
- 3) kad pahrjuhdsības laišs nokawets, kurā to wajadšēja eesneegt pret spreedumeem, kas pretlikumigi, waj ari kad pahrjuhdsiba no augštakas instanžes naw kluwusi eewehrota;
- 4) kad pret kontumazial- (nokawesčanas) spreedumu ihtā laikā naw luhgts lai leetu pa otru lahgu ismeklē, neds ari apelazija eesneegta, ja to wareja darit.

Spehčā nahzis spreedums tuhdat teel ispildits. Meera-teesneis gahdā pats par sawu spreedumu ispildišchanu, bet meera-teesn. sapultsču spreedumus sčī noluhka dehl nodod waj tam meera-teesnesim, kura apgabalā leeta eesahkusehs, waj tahm teesahm, kuru aprinki noteesatais dšihwo, ja wajadšigs ar polizejas peepalihdsibu. — Norahjeenus, peesihmejumus un pahrmahziščanas alafč isdara ar wahrdeem. — Kad noteesatais tam ušlikto naudas-strahpi waj skahdes atlihdibu mantas truhkuma dehl newar ispildit, tad kahdu pildišchanu war paildsinat pehž maksas leeluma un pehž paradneeka spehjas. — Nofazitā terminā ne-aismaksato naudas-strahpi waj atlihdibu pehž meera-teesnesča

ispildīšanas-spreeduma peedien tās meetas polizeja, pagasta-walde wāj ari meera-teeftnefchu fapulzes fpreedumu ifpilditājs. Uj zeetuma-ftrahpi noteefatos polizeja aiffuhda zeetumā, par ko meera-teeftnefā laifch fīnu tam pagastam jeb tai draudsei, fur noteefatais peeder (Art. 181—191).

13. Prozeftes-mafja.

Seezineefem un leetas pratejem, ko preefch teeftas aizina, ja wini grib atlihdifibu por faweem zeleem, tas ja-iffala tuhdaļ pehz no-klauftinafchanas. Tahdu atlihdifibu wineem tif tad war peefpreeft, kad wini no teeftas dīfhw tahlat ne kā 15 werftes un proti tad fchahdā mehrā: zela naudu 3 kap. par werfti un uftura-naudu 25 kap. par katru deenu, ko tee atnahdani un pahreedani pawadijufchi ahr-pufš mahjahm. Scho naudu jamafā: fuhdsetajs, ja tas wiltigi fuhdsejis, bet apfuhdsetais, ja tas par wainigu atfihst. — Kad dauf to wainigo, tad mafja tee kas wairaf wainigi, bet ja tee nefpehi, tad wifš kopā. — Ja atlihdifiba famafā tadeht ka zaur fahdas prahneefu pufes wainu bija janoleef zits terminfch, tad mafja pee tam wainigājs. Kad wainigu pa wifam naw wāj kad tee, kam prozeftes-mafja uflifā, nefpehi mafjat, tad Kronš aifmafā. — Pahrfahpſchanas- un nofee-difbas leetas tifpat protokolus kā ari luhgumu- un fuhdſibas-raftus rafta uf praftu papihri, bef ftempelmahrfahm. — Par norafteem ja-mafā 10 kap. par lofni, pee kam 25 riundas uf katru lapas pufi jarakfta. Kas fcho mafju nefpehi atlihdifinat, tas norafstus dabon par welfi. — Strahpes-nauda, kas uflifā par neatnahfſchanu pee teeftas, teef ifleetata zeetumu zelfchanai par labu (Art. 192—199).

Kriminal-prozeftes wifpahrīgi nofazijumi.

Ne weena newar teeftat par fahdu nofeegumu wāj pahrfahpſchanu, bef ka tas pehz fchihš prozeftes-fahrtibas buhtu aizinats pee atbildibas. — Ar tahdu teeftafchanu nestahw ne fahdā fatarā polizeja un zitas administratiwas eeftahdes, kas eezeltas nofeegumu un pahrfahpſchanu nowehrfchanas deht. — Teeftafchanu war zelt tifpat zaur amata- kā ari zaur privat-perfonahm, ja ta pee meera-teeftahm ifspreefchama, bet profuratori un wīnu palihgi tahs zel preefchā, ja nofeegumi teeftajami no wifpahrīgahm (aprinku- jeb fwehrinato-) teeftahm. Schee nofazijumi nefihmejahš uf tahdahm kriminal-leetahm, ko pehz pafthawofcheem līk-meem zitadi teeftahm newar ufdot, ka tīfai zaur aifnemto privat-perfonu fuhdſibu. — Ziwil-fuhdsetajs, kas fawu fahdes-fuhdſibu naw eefneefšis preefch kriminal-leetas ufjahfchianas teeftā, pafaudē teeftibu luhgt, lai wina fuhdſibu lihds ar pafchu kriminal-leetu ifspreefch; wifch tīfai kad fchi ifspreefta, fawu praftu war eefuhdset ziwil-teeftai. — Ne weenu newar zitadi fanemt zeeti un turet zītās weetas apzeeti-natu, kā tīfai tanis gadījumōs un tanis weetas, ko līkumi nofaka. Katram teeftnefim un katram profuratoram, kas dabon finat, ka wina amata-apgabalā fahds fanemts bef ka peederigā teefta to pawehlejufi, peenahfahš apzeetinato tuhdaļ palaift brīhwibā. Tapat teef gahdats, ka nefahrtigās weetas eeliftee areftanti teef pahrwefli fahrtigās weetas, kā līkums pawehl. Wifahm teeftahm leetas ja-iffpreefch pehz līkumu ihftā gara un prahta. Ne weenu leetu nedrihfst nofawet, aifbildina-jotees ka truhftot fkaidru līkumu nofazijumu, jo tahdōs gadījumōs ja-iffpreefch pehz līkumu wifpahrīgā gara un prahta. Ne weens newar fluht zitadi fohdits par fahdu nofeegumu, kas no fahrtigahm teeftahm fohdams, kā tīfai pehz fcho teeftu fpreeduma. — Kriminal-leetas katrs atbild tīfai par fewi, bet par fahdi, kas zaur fahdu nofeegumu pa-darita, war ari wairaf zilwefu kopā buht atbildigi, bet tīfai tanis līkumā nofazitōs gadījumōs. Jau ufahftā ftrahpes-iffellefchana atkal janobeidš:

- 1) kad apwainotais zilwefš nomiris;
- 2) kad nofeegums nowezejees;
- 3) kad prahwneefi falihgt, tahdōs gadījumōs fur līkums atkauts;
- 4) uf Wifaugitāto pawehli wāj pehz wifpahrīga fchehlaftibas-manifesta.

Zaur fpehftā nahlofchu teeftas fpreedumu par newainigu iffazitu zilwefu newar pa otru lahgu par to pafchu nofeegumu apfuhdset un teeftat, jebfchu ari buhſchanas nahftu pee gāifmas, kas wina wainu jo fkaidrāfi peerahditu wāj pawairotu. Schis nofazijums nefihwejahš uf teem gadījumeem, kad teefta pahrfleezinajahš, ka pirmāis fpreedums notizis zaur ftrahpſchanu, dahwanu dofchanu wāj zaur zitu fahdu no-

feegumu. Kad peerahdahš, ka noteefatais bijis newainigs wāj ka tam, teeftai maldotees, uflifšs leelafš fohs ne kā tas pelnits, tad leetu war ufahft un ifspreeft no jauna. Bef wainas noteefaiā godu war atkal tihrit kurā katrā laifā, weena alga, wāj tas jau ir miris un wāj no-wezeftchanahš laifš jau pahri wāj nē. — Kad ziwil-leetu ifmeklejet peenahft fahdu nofeegumu, tad fcho teeftā kriminal-teefta. — Tahdam, ko teefta zaur fpreedumu iffafa par newainigu, ir teeftiba fuhdset par fahdes atlihdifinafchanu, kas zehluješš zaur netāifno apfuhdſibu (Art. 1—32).

B. Ziwil-prozeftes.*)

Wifpahrīgi nofazijumi.

Katrs ftrihds par privat-teeftahm ir ja-iffchle no peederigahm teeftahm. Tahdi praftijumi no fahdas waldes pufes, furus līkums at-fihst par jau peerahditeem un par kureem tadeht teeftas-preefchā wairš naw jaftrihdahš, ari nepeeder preefch teeftas, bet preefch administra-tiwas waldes.***) Bet kad privat-perfonu wāj fabeedribu līkumifšas teeftibas teef aifnemtas zaur administratiwu eeftahdijumu nofazijumeem, tad aifnemtee war fuhdset pee fahrtigas teeftas, lai wīnu teeftibas atkal nobibina; zaur tahdu fuhdſibu administratiwas eeftahdes nofazijumi neteef ufaweti, eefam teefta par teem naw ifspreedufi. Waldehm naw teeftibas iffchirt wāj nodot teeftai tahdus ftrihdus, ko wīnas ufeet fahdu leetu iſdarot un kuri tīfai no teeftas ifspreefchami; wīnas war tīfai fuhdsejem iffludināt, ka tee fawu leetu pehz pafthawofchāš fahr-tibas war eefneegt peederigai teeftai (Art. 1—3). Teeftas newar zitadi ziwil-fuhdſibas nemt pretim kā tīfai uf to perfonu luhgumu, kurahm gar leetu datas, nedš ari zitadi ifspreeft kā tīfai pehz apfuhdsetā pretimrunas wāj kad fchis tihſcham terminu nofawejis. — Ziwil-fuhdſibu par fahdes atlihdifibu, kas padarita zaur fahdu nofeegumu wāj pahrfahpſchanu, war eefneegt kriminal-teeftai reifā ar kriminal-fuhdſibu, wāj ari no tahš atfchirus pee ziwil-teeftas. Bet fchi tahdā gadījumā ziwil-leetu tīfai tad nem preti, kad kriminal-teefta par no-feegumu jau fpreedufi. Suhdsetajs nefaudē teeftibu fuhdset pee ziwil-teeftas, jebfchu apwainotais no kriminal-teeftas buhtu iffazits par ne-wainigu, ja tīfai fuhdsetajam zaur apfuhdsetā darbeem fahda fahde notikufi. Kad fahdu ziwil-leetu ifmeklejet peenahft kriminal-nofeegumu, tad leeta teef nodota kriminal-teeftai, bet ziwil-fuhdſiba nofaweta, ja to newar ifspreeft eefam naw fpreefts par peenahfto nofeegumu. — Kā kriminal-leetas, tā ari ziwil-leetas teeftahm jaſpreefch pehz līkumu ihftā prahta un gara, un kā tur, tā ari fchē fpreeduma nedrihfst nofawet aifbildinotees, ka ne-efot fkaidru līkumu nofazijumu. — Pafchās ziwil-leetas ifspreefch tīfai diwās teeftu inftanzēs.***) Ne weenu fuhdſibas-leetu newar ifmeklet augftakā teeftā, eefam ta pirmā inftanzē naw if-fpreefta. Wifās ziwil-leetas, bef ween tanis, kas līkums fewifchki peefihmetas, ir atkauts pee prahwahm teeftas preefchā buht klahst ne ween prahwneefem, kuri fawu leetu ar wahrdeem war aifftahwet, bet ari tahdeem, kam pee leetas naw ne fahdas dalibas. — Prahw-neefem ir brīhw wifās ziwil-leetas, ko teeftas ifspreefch, fawā weetā fuhtit pilnwarus. Kad wairaf fuhdsetaju wāj apfuhdseto, tad tee war wāj katrs par fewi fawu leetu weft, wāj to wifš kopā ufdot weenam pilnwarim. Pilnwarim teeftas preefchā tahš pafchās teeftbas, kas wina pilnwaras dewejam, bef ween tanis gadījumōs, kas līkumā ihpafchi peemineti (kā p. p. pee fwehreffibas).

*) Za nobala Latweefchu rakftneezibas-laulā, kas wifmafaf apfopta, ir teeftu nobala. Tā tad ari lehti protams, ka dauf laftajem prozeftē un teeftu līkums ifleetatee fweſchee wahrbi (kuri pee tam Latw. walodā weht nebuht naw ihfti nobibi-nati) newar buht faprotami. Tā ar daſchi weht nefinahš, kas ir „ziwil-prozeftes.“ Tā nofauz to prozeftē jeb prahwu, kas fihmejahš uf mantas buhſchanahm (paradu praftjumeem u.), pretim „kriminal-prozeftes“, kas fihmejahš uf pahrfahpſchanahm un nofeegumeem. — Jo fkaidrāfi fcho ftarpibu zeen. laftaji atfihš, tē ihjumā-atfah-ftitos abu prahwu līkums ar opdomu un ufmanigi ifkafidami.

**) Jo labafas ifpraftchanas deht tē berehš fahdi peemehri. Kad ftarp faim-neeku un kalpu zelahš ftrihdus, kurefch pee līkuma apnehmees kalpa galwas-naudu mafjat, tad tas ja-iffchle no fahrtigas teeftas; bet kad pagasta-walde wāj no kalpa wāj faimneeta prafta galwas-naudu, ko weetneeku pulšs nofpreebis, tad par tahdu praftjumu prahwu newar zelt, jo līkums to atfihst par jau peerahditu. Tapat ne weens newar pee fahrtigas teeftas apfuhdset pagasta-waldi, kad ta no faimneefem pe-dien Krona renti, uhdj ari domenu-waldi, ka ta tahdu peehſchichanu pehz kontrakta pagehr, nedš ari brandwihna un tabala afzifēs-waldi, kad ta pehz līkuma ufleef naudaf-ftrahpi u.

***), Treſchā inftanze (waldoſchais ſenats) ir tīfai augftakā ſafazijas- t. i. pret-līkumifku fpreedumu atzelfchanas-teefta.

Katrs fawas teeſibas pats war preefſch teeſas nemt wehrá un áiſſtahwet, beſ ween:

- 1) tahdi, kam kahrtas teeſibas atnemtas;
- 2) nepilnós gaddós eſofſhi un gará wahji, kuru weeta eetahjahs waj wezakee waj aiſbildni;
- 3) iſſſchlehrdetaji, kas ſtahw apafſch aiſbildnibas. Tee gan teeſas preefſchá war buht ſuhdſetaji un apſuhdſeti, bet par wiſu, ko wini ſchini ihpaſchibá dara, wineem jabod ſina aiſbildnu-teeſai waj ari paſcheem aiſbildneem;
- 4) konkurſé kruitſcho weeta eetahjahs konkurſes walde;
- 5) ſuhdſibas iſ kahda teſtamenta jawed zauri teem, kas par teſtamenta iſpilditajeem eezelti, un ſuhdſibas pret kahdu teſtamentu ja-eeſneeds pret teſtamenta iſpilditajeem;
- 6) tahdi, kas pehz ſabeedribas-lihguma eezelti par kahda andelesnama waj ſabeedribas darifſhanu webeju jeb waldneeku, war ſcho namu waj ſabeedribu teeſas preefſchá aiſſtahwet beſ ihpaſchas pilnwaras, ja lihgumá zitadi naw noſajits. Bet wiſahm zitahm beedribahm un ſabeedribahm jaſuhia ihpaſchs pilnwaris (Art. 4—28).

1. Kahdas leetas meera-teeſneſchi iſſipreeſch.

Meera-teeſneſchi nem pretim un iſſipreeſch:

- 1) ſuhdſibas iſ perſoniſkeem peenahfumeem un lihgumeem un par kuſtinamu mantu, ja eefuhdſetá ſuma naw leelaka par 500 rubteem;
- 2) ſuhdſibas par ſkahdes-atlihdſibu, ja ta naw leelaka par 500 rub. waj kad ſuhdſibu zelot winas wehrte naw iſdibinajama;
- 3) ſuhdſibas par perſoniſku apbehdinaſhanu un goda aiſnemſhanu;
- 4) tahda zilweka ſuhdſibas, kas trauzets kahdas leetas tureſchaná, ja no trauzeſchanas laika naw wairaf notezejuſchi ne ká 6 mehneſchi;
- 5) ſuhdſibas, kas ſihmejahs uſ ſweſcha grunts-ihpaſchuma brukleſchanas aiſſahſſchanu, ja no ta laika, kad tahda teeſiba aiſſahſtra, naw ilgals laiks ne ká gads notezejis.

Beſ tam meera-teeſneſis katru ſtrihdu un zimil-ſuhdſibu war iſmeklet un iſſpreeſt, ja abas prahwneeku puſes to luhds, lai winu leetu iſſipreeſch pehz tam, kahdas abahm tahs buhſchanas. Pret tahdeem ſpreedumeem newar apeleeret — tee ir wiſgaligi, lai leetas wehrte buhtu zif leela buhdama.

Meera-teeſneſcha iſſipreeſchanai nepeekriht:

- 1) ſuhdſibas par ihpaſchuma un tureſchanas teeſibahm pee nekuſtinamas mantas, kad tahda teeſiba nodibinata un apſtiprinata zaur ihpaſchu dokumentu;
- 2) ſuhdſibas, kas ſaweenotas ar Krona teeſibahm, beſ ween tahdas ſuhdſibas, kas ſihmejahs uſ kahdas leetas trauzetu tureſchanu;
- 3) ſuhdſibas lauzineeku ſtarpá, kureem ihpaſchas teeſas; bet ja lauzineeki wehlahs, lai winu leeta kluhtu iſſpreeſta no meera-teeſneſcha, tad tas to dara.

Suhdſibu eefneeds tam meera-teeſneſim, kura apgabala apſuhdſets dſihwo waj tani brihdi miht, bet kad wairaf apſuhdſeto, kas dſihwo daſchaddós meera-teeſu apgabaldós, tad ſuhdſetajs war ſuhdſet, pee kura no ſcheem meera-teeſneſcheem tas grib. Suhdſibas, kas ſihmejahs uſ brukla-teeſibahm pee ſweſcha grunts-ihpaſchuma, uſ noganiſhanu un pahrpulhdinaſhanu un pa wiſam uſ atlihdſibu par ſkahdi pee nekuſtinamas mantas, ja-eeſneeds tani weeta, kur ſchi manta ir. Suhdſibas pret kompanijahm un beedribahm ja-eeſneeds tur, kur winu waldes miht. — Kad abas prahwneeku puſes ar to meera, tad tahs war iſwehletees goda-meera-teeſneſi, weena alga, kur tas dſihwo. — Pretim-ſuhdſibu, kas meera-teeſneſim eefneedjama, iſſipreeſch tas pats meera-teeſneſis, kam pirmá ſuhdſiba eefneegta. Leetu, ko newar ſchirt no tahdas pretim-ſuhdſibas, kura ſawas wehrtes pehz no meera-teeſneſcha naw iſſipreeſchama, ſchis atraida pee aprinka-teeſas. — Strihdi ſtarp meera-teeſahm, kur kahda ſuhdſiba peenemama, teef tapat iſſchirti, ká kriminal-prozeſes kahrtiba jau noſajits (Art. 29—43).

2. Pilnwaris.

Par teem paſtahw ari zimil-prozeſé tee paſchi noſajijumi, kas kriminal-prozeſé.

3. Eefuhdſiba un aizinafſhana preefſch teeſas.

Suhdſibas zimil-leetas war eefneegt ar wahrdeem waj ar rakſtu un meera-teeſneſis tahs nem tapat pretim, ká kriminal-leetas privat-ſuhdſibas. Waj ar wahrdeem waj ar rakſtu peeneſta ſuhdſiba ja-ufdod:

- 1) paſcha ſuhdſetaja, apſuhdſetá un leezineeku wahrds, kahrtu un mahjas-weeta;
- 2) uſ kahdahm leezibahm ſuhdſetajs ſawu ſuhdſibu dibina;
- 2) ſuhdſibas wehrti, ja to uſdot eefpehjams;
- 4) ko ſuhdſetajs iſtteni luhds.

Ká ſuhdſibas wehrte teef peenemta ſuhdſiba uſdotá ſuma, klaht-peerehſinot auglus, kas lihdj ſuhdſibas deenai peenahkuſchi. Kad pretineeks uſdoto ſuhdſibas wehrti neatſiſt, tad leetas-prateji to noſaka. Rakſtu leezibas (dokumenti, wehſtules, rehſinumi, kontrakti zc.) ja-eeſneeds reija ar ſuhdſibu, bet ne uſ kahdu wiſi wehlati ká pulſten 2. pehz pusdeenas preefſch tahs deenas, kad leeta terminſch nolikts. Suhdſibu ſanehmis, meera-teeſneſis aizina apſuhdſeto uſ terminu, kas tá nolee-kams, ka atnahſſchanai uſ katrahm 15 werſtehm attahluma iſnahk wiſmaſat weena deena. Ja abi prahwneeki paſchi atnahkuſchi, tad leetu tuhdat war iſtaifit, tatiſchu tahs deht zitas leetas, kas uſ terminu jau liktas, newar noſawet. Aizinafſhana noteef zaur ihpaſchu rakſtitu ſihmi, kura ja-eerakſta:

- 1) par ko ſuhds;
- 2) kas teef aizinats un uſ ka ſuhdſibu;
- 3) kur ja-atnahk;
- 4) kura deená un ſtunda ja-atnahk;
- 5) kahds launums war iſjeltees tam, kas aizinats, ja wiſſch ne-atnahktu.

ſchi ſihme aizinatám paſcham ja-eeedod zaur meera-teeſas ſulaini, waj zaur polizeju, waj zaur pagafia waldi. Kad apſuhdſetá naw mahjás, tad ſihmi nodod wina lihdſeedſihwotajeem, muiſchas waj mahju pahrluhkam, waj ari kahdam kaiminam, kas to apſolahs atdot un par tam iſrakſta kwtanji. Kad ari no ſcheem ne weena neatrod mahjás, tad ſihmes weenu eſſemplaru aiſſahj pee polizejas. Dtrs eſſemplars — tapat ká kriminal-leetas — janobod meera-teeſneſim. — Uſ abu prahwneeku luhgumu terminu war pahrzelt (Art. 51—67).

4. Prahwneeku atnahſſhana terminá un teeſaſchanas kahrtiba.

Prahwa noteef klaiji un ar wahrdeem. Kad abi prahwneeki luhds, tad meera-teeſneſis publiku ari war iſraidit, ja wiſſch to tura par waijadſigu. Apſuhdſetajs war, beſ ka wiſſch paſchá leeta eelaiſtds, ſchahdós gadijumós eerunas zelt pretim:

- 1) kad leeta peekriht zitam meera-teeſneſim waj zitag teeſai;
- 2) kad leeta jau pee zitas teeſas teef iſtaifita;
- 3) kad ſuhdſetaja praſijums ſihmejahs uſ zitu apſuhdſetu;
- 4) kad ſuhdſiba zelta no tahdas perſonas, kura naw teeſibas, teeſas preefſchá ſuhdſet un atbildet.

Abus prahwneekus noſlauſſchinajis, meera-teeſneſis winus mehgina ar labu ſalihdſinat, pee tam ſawas domas iſſajidams, kahda wiſſe tas wiſlabaki waretu notikt. Ari turpmak wiſſch mehgina ſalihgumu panahkt un tikai tad, kad tas ne-ſdodahs, taifa ſawu ſpreedumu. Prahwneeku ſalihgumu ſarakſta un, kad tas iſlaſits, abi prahwneeki waj tee, ko wini uſ tam uſajina, ar ſawu rolu paraſta. Zaur lihgumu nobeigtu leetu wairs newar atjaunot. — Meera-teeſneſis prahwu uſjahk ſuhdſetaju uſajinadams, lai tas iſſaka ſawu praſijumu un ká tas zehlees; atkaut tad apſuhdſetám runat un pehz tam abeem prahwneekem pa kahrtai ſawus iſſajijumus jo ſihkaki iſſkaidrot, pee tam, ja waijadſigs, no ſawas puſes jautajumus wineem liſdams preefſchá. Atſinis, ka leeta deefgan iſſkaidrota, wiſſch prahwoſchanu ſlehds. — Kad ja-iſſipreeſch ſuhdſiba par trauzetu nekuſtinama ihpaſchuma tureſchanu, tad meera-teeſneſis ne-eelaiſchahs dokumentu zauri luhkoſchaná, kas kahdu ihpaſchumu apſtiprina, bet eezet tikai trauzeto atkal wina teeſibas. Kad ſuhds lai iſpilda kahrtigi noſlehgtus un apgalwotus lihgumus, tad apſuhdſetás noleef wiſihſako terminu, un ja meera-teeſneſis wina pretimrunas neatrod par eewehrojamahm, tad wiſſch tuhdat nolemj ka lihgumi ja-iſpilda un iſrakſta tamlihdj ſuhdſetajam iſpildifſchanas-ſpreedumu. — Zitu terminu uſ weena prahwneeka lihgumu tikai ihpaſchós gadijumós war nolikt un ne kad zitadi, ka pehz tam kad abi prahwneeki preefſch teeſas atnahkuſchi un tamdeht weens

pret otru ar wahrdeem issazijufchi kas sakams. Kad kahdam prahwneekam leetas isskaidroschanas pehz wajjaga kahbu sinu waj kahda dokumenta norakstu no kahdas teefas waj no kahda amata-wihra, tad meera-teefnefis us wina luhgumu israksta leezibu, ka tahdas sinas jeb tahda dokumenta teefcham wajjaga un lihdsi furam laikam tas japeenefis.

— Prahwa teef aptureta:

- 1) kad wisk prahwneeki to wehlahs;
- 2) kad kahds prahwneeks waj wina pilnwaris nomirft, waj paleef ahrprahda, waj pafaudē sawas fahrtas teefibas.

Prahwu atkal uffahl, kad abas pufes to wehlahs. — Ja meera-teefnefis kahbu leetu ismekledams atron, ka ta pee wina nepeeder, tad winsch to tahlak wairs ne-ismekle (Art. 68—80).

(Turpmat beigums.)

Dalchadas sinas.

No Getshjemes.

No Peterburgas. Par sinoda wirsprofuroru esot, ka „Now. Wrem.“ sino, grafa Tolstoj weeta walsts padomes lozellis R. P. Pobedonoszewas ezejts.

Par Karlowas gubernatoru ir general-majora fon Wahl weeta ezejts general-majors Großsers.

Par grafa Loris-Melikowa darboschanos raksta: Wisu deenu grafs ir ar darbeem aptrauts. Preefshpusdeenās winsch strahda kanzlejā, ap pusdeenu eet pee Reijara ar raportu, pehz pusdeenas grafs strahda topā ar komiſijas lozelleem jeb ministreem un tīfai pulksten 5. walarā winsch eet pusdeenā, pehz lam tas us ihfu brijdi atpuhshahs. Diwreis nedekā pee grafa Loris-Melikowa ir wispahriga audienze, otrdeenās un peekdeenās no pulkstien 2—3. pehz pusdeenas. Šhini laikā katrs war nahft pee wina, kam tīfai kahds luhgums. Zhstens stahterahts Jusofowitschs waj ari kahds no deenestu ispidofcheem ofizeereem fanem atnahzejus, apwajajahs pehz wina wehlechanahm un pehz leetas satura, pee lam top waj nu tuhlin dota galiga atbilde jeb ari luhdsejs gaida, kamehr grafs eerodahs, kas luhgumus ar wahrdeem jeb ari ar rakstu pats nem preti, atbild ihft, bet laipni, un waj nu leetu tuhlin pabeids, waj to nodod sawai kanzlejai, kur ta brijh top pabeigta. Daudsreis gaida wairak ne kā 50 zilweku us grafu un tapehz saprotams, ka tas pee katra luhdseja ilgi newar kawete. Wiswairak pee wina nahft seeweefchi kā luhdsejas, laikam apzeetinatū jeb aissuhstitu wihru seewas. Wina tumshais apgehrbs, nabadsigais isskats, bahlee waigi runā gaischaki ne kā wahrdi un Loris-Melikows zenschahs wina wehlechanahs ijpildit.

Uf finans-ministra preefshliffumu esot nolemts, ijrifhot ihpahchu ekspediziju, Db-upes grimas ispehtifchanas dehl.

Peer starptautifkajs siwju isskaidros Berlinē peedalijufchees 30 Kreewi, kuru komisarus kronaprinzis isskaidros atklahdams apfweijnajis Kreewu walodā. Kreewi dahwinajufchi kronaprinzim 24 mahrz. smagu dshwu stertadu; firſtam Bismarkam tee atwedufchi jaunu lawiaru.

Sabibas isweeschana is Keetruma Sibirijas us Rihnu ir zaur wisaugstaku pawehli no 4. marta aisseegta.

Nofazijumi par firgu sagtu foda pa-asnaschanu tapichot brijhā laikā issludinati. Pehz scheem nofazijumeem pasihstami firgu sagti saudē wifas teefibas un ir aissuhstami us Sibiriju jeb ari eeflehbami laboschanas namōs.

„**Rusk. Jewrei**“ aprehkinajis, kā Schihdu skaitis stahw katra walsti pret kristigo pawalstneeku skaitu. Pehz scha rehkina 1 Schihds nahft Polijā us 7, Wahzijā us 105, Anglijā us 446, Franzijā us 426, Schweizijā us 595 eedshwotajeem ic. No ta „Now. Wremja“ spreesch, ka Schihdeem neklahjotees laikam ne kur zitur tīf labi, kā Kreewijā, jo schē wina skaitis paleefot leelats ne ween zaur jaunpeedshmuscheem bet ar zaur peenahzejeem, kas no ahrsemehm schē eenahft un apmetahs us dshwi.

Rigas Wahzu awise atkal jau kreetni isgahjufehs. Waj tas notizis Latw. walodas neprashanas waj launa prahda dehl, to ihsti newar noprast. Laikam buhs abas mainas. Wina pahmet „Balt. Semkopim“ tishchus un prastus melus un atfauzahs — tas tishchu pats par fewi protams — us „Rigas Lapu.“ Ta esot reis sazijufchi,

ka „Balt. Semk.“ tā eemelojees, „ka tam weena alga, zif tas melo.“ Un ko tad „Balt. Semk.“ tā melojis? Nu, winsch sawa 17. numura pnlitifkā pahrfkatā esot sazijis, ka „Rigasche Ztg.“ wina lamajufi, kad winsch usrahbijis kā leelu politifku wainu padara, pagastu teefu protolulus nerafstot Latweefchu, bet rakstot Wahzu walodā. Tas ne-esot teefa, jo wina (pr. „Rig. Ztg.“) ari esot karojufi pret scho lifumapahrfahpshchanu un ne wis to aissahwejufi. — Katrs lastajis nu brijh-nosees, kur „Rig. Ztg.“ min. polit. pahrfkatā tahdu pahrmetumu wareja atrast? Tur schai Wahzu awisei tīfai pahrmests, ka wina Latweefchus atstahda un lamā un zaur tam sawu peekriteju politifko stahwofli padara alahsch jo nedroschaku un schahigako. Scho nedarbu „Rig. Ztg.“ newar noleegt; tas winai jau par eeradumu. Tadehl wina muhsu wahrbus pahrgrosijufi un tishchā prahda tā islufufi, it kā mehš buhtum sazijufchi, ka wina lamā tīfai „Balt. Semk.“ un ne wis Latweefchus (kā p. p. tanis rakstōs pret Krona fainneekem, par kriminal-noseegumeem, ko Latweefchi pahrfteeku leelā mehrā padarot ic.)

Un ta pate awise, kas ar tahdu wiltibu apmelo sawus lastajus un teem, sawas nedseedejamās politifkās wainas slehpdama, eestahla kas it nebut naw, un pahrgreesch pretineeka wahrbus un teikumus pa wifam us otro pufi — schi pate Wahzu awise nekaunahs isgruhst: „Aber Jedermann weiß, wie es mit den Ehrbegriffen des „Balt. Semk.“ bestellt ist“ (katrs jau sin, zif „Balt. Semk.“ prot goda)! Nudeen naw saprotams, kā tahda melugu-awise wehl nekaunahs runat no goda! — Teefcham ja mums Latweefchu tautas labumā nebuhtu ja-isahrdā „Rig. Ztg.“ muhschigee meli un wiltigās denunziazijas, tad mehš nu gan neturetum par godu, ar scho Wahzu awisi strihdetees. Winas nekauniba un wiltiba jau pahrfneeds beidsamās robechās.

Rigas Latw. labdar. beedribas meitenu-skolas leetā Silina k. mums eefneedhis atbildi us redakzijas preefshmejumeem „Balt. Semk.“ 12. numurā. Truhstoschās telpas dehl drufzin nokawetā atbilde stan tā:

Zeenita redakzija! Zuhš man ustizetās skolas programu „Balt. Semk.“ 12. num. usnemdami — „sawu lastaju labumā“ — turejat par wajjadfigu, to pagarinat ar preefshmejumeem. Kad nu man pahscham ari ruhš ne ween Zuhfu laikraksta lastaju, bet ari Rigas Latw. labdar. beedribas skolas gods un labums, tad luhdsu manā leetā ar „Rig. Zeitung“ un Zums tagad ari usnemt schahdu glufchi leetifku isskaidrojumu.

1) Tahš man ustizetās skolas mahzibas proprama, kas ari „plahschakā programā“ II. no 1—6, III. no 1—8 un IV. no 1—8 lihdsi ir usnemta, naw no „manis pahcha sagatawota“, kā Zuhš tur preefshmejufchi, bet no skolas komitejas, kura to ari augstalai skolu waldei Tehrpata, kad ta tīfufi beedribas komitejā apspreesta, eefneegufi preefsh apstiprinashanas. Pee apstiprinatās programās peeder ari — bes kahdeem pasinajumeem — wifš, kas „Balt. Semk.“ 8. num. no manis lastis klaijā. To apluhkoju par wajjadfigu tē isskaidrot tadehl, ka programa, kas ir apstiprinata no augstās skolu waldes, ari no winas pahchas teef lifumigi aissahweta un ka skolotajam, kas tīf ir peenemts un no skolu waldes sawā amatā apstiprinats, ta ir ja-ispilda. — Sawadi ir ar teem prashjumeem, kas „Balt. Semk.“ usnemtās „plahschakas programās“ I. un II. punktōs ir lasami. Tos katra skola tē Rigā, kas nestahw apahsch pilsehtas skolu kolezijas kontroles, pati brijhst usturet waj atlaist, kā tīf tas winas mehreem israhdahs par wajjadfigaku, un naw skolai majatais redakzijahm par to jadod ikreis kahrotā atbilde. Augstakā skolu walde pilsehtās tos tad ari pilnigi ir ustizejufi lihdsi schim katram priwatiskolās wadonim un tapat man schini sinā ir dota ustiziba no beedribas pufes.

2) Bet kā tad, kad skolas pogehejumi nesahkan ar pateefahm muhsu pilsehtu un lauku dshiwes buhshchanahm, waj tad ari redakzijahm neklahjahs skolas preefshneezibas us to usmanigas darit? Ja, pateefcham! Kad tas tā ir, tad jau schihš tīf ween patezibu pirmajahm parahdā. Bet man leekahs, ka ari pateefās buhshchanas runā zitadu walodu, ne kā „Rig. Ztg.“ un „Balt. Semk.“ redakzijas. Ir teefa, ka Wahzu un Kreewu elementariskolās Latweefchu walodu nemahza, bet Kreewu lastichanu mahza jau gandrihš wifās Wahzu elementariskolās un tapat Kreewu elementariskolās mahza lastit pa wahzifki. Ari Kursemes lauk-pagastu-skolās mahza „kaut zif“ Kreewu un Wahzu walodu un waj tad teefcham meitenes tur wehl nemas neufnem? Par Rigu

runajot man japeemin, ka tē behrni no 12 un 13 gadeem, ari skolā nebijušči, gandrīš wīst treez ar Wahzu behrneem pa wahziski un ar Kreeweem bodēs pa kreewiski, tā ka dašči no ta jau grib peerahdit it fēwifšku Latweešču tautai dahwinatu walodas talentu. Ari Latweešču mahtehm par godu jafata, ka tahs pa mahjahm mahza gan faweem behrneem ari Latw. grahmatās lasit, ta ka wini, pat elementariskolās isgahjušči, wehl glušči naw aismirfufšči Latwju walodu runat. Bet lai nu buhtu, kā buhdams, kadeht Juhs redakzijas man atbaideet no skolās behrnus ar prakšumeem, kuri wehl tagad nenahf spēhā? Apšpreedeet paščas, waj tee pagehrejumi preefšch widejās skolās ar 3-gadigu furju pehž tahs Jums preefšch atronoščas programās preefšch meitenehm no 13 gadeem pateest buhtu par augsteem?

3) Tahs no Jums preefšch faweem lastajeem kahrotās sinas wezatee katru brihdi war dabut zaur wehstulehm, waj nu pee manis waj pee skolās kuratorijas. Kad Juhs tahtaki kahrojeet sinas ari par teem „faimneezibas un ruhpnēezibas spēhkeem,” ar kureem tahdu milšu darbu, kā wisadu „ehdamu weelu sagatawošchanu, sahlišchanu un usglabāšchanu” nahfotnē zere paštrahdat, tad man gan pateest waj bail metahs par to, jo fur gan tē Rīgā tahds milšis atrasees, kas til smagas weelas, kā ehdamas weelas ir, spēhs zilāt? Lihdš šchim domaju, ka beedriba pati buhs tahds milšis, jo ta til gahdā par skolās spēhkeem un dod winai spēhkus.

P. Silinšch.

Redakzijas preefšchmejums. Lastajai wifai weegli atfihš, ka šchini atbildē truhst 3 leetu: 1) škaidras Latw. walodas, 2) zeretā isskaidrojuma un beidsot 3) tahs nopeetnibas un sawaldišchanahs, ko no skolās wadona ar pilnu teešibu war sagaidit un praft. Kahdu nelahgu eespaidu p. p. wisur atstahs Silina fga weeglee, bes ihsta apdoma pret redakziju issazitee pahrmētumi! Mums gan bija teešiba, nepeeklahjigās weetas isdēst, bet mehs to ne-efam darijušči, lai Silina fgs sawas mainas jo labaki eeraudšitu.

Pašču leetu winšch, kā jau minets, naw isskaidrojis, bet padarijis wehl jo neskaidraku. Dašchā weetā winšch p. p. faka, skolās programs ejet jau apstiprinats, dašchā atkal, ka nu til apstiprināšanai eesneegts. Brihšcham skolās walde to fastahdijusi, brihšcham ta winam wišu ustiz zc. Ja, kas tad nu no wisa ta ir pateestiba? Ne weenā weetā S. k. senat naw preefšchmejis, ka skolās raibais un pahrlēeku plašchais programs fastahdits no min. waldes — alahsch winšch runā un raksta tikai sawā wahrdā, pats uš sawu galwu. Un publiska lai tiz, ka skolās walde to darijusi!

Tihri jokus fazel Silina fga isskaidrojumi, ka wina apahschklases skolneezehm par Wahzu skolotajeem bijušči Wahzu behrni, par Kreewu atkal bodes-šeli. — Ne masak jautribas fazel wina logika Kuršemes pagastu skolneeku sinā. Tos ari mahjot kaut zil kreewiski un wahziski, waj tad tadeht toš tur neufnemot. Waj tahdu ehromošchanos war sagaidit no 3-klasigas meitenu-skolās skolotaja! Kahdā fatarā stahw lautpagastu meitenes, kuras pagastu-skolās eet min. walodas mahzitees, ar N. L. l. b. skolās meitenehm, no kurahm šcho walodu prašchanu jau pagehr, eefam tahs šchini skolā usnem?

Latw. II. wispahrigo dseed. fwehtku komiteja sawā sehdešchanā 15. aprili nospreeda, buhwet ihpašču fwehtku namu, kurā buhtu ruhmes 2000 dseedatajeem, 100 musilanteem un 12 lihds 13 tuhstoscheem klauštaju. Namu buhwehs starp kanalu un jauno muitas namu, fur bija wirsi senat zitadeles muhri. Weetas ar sehdekteem buhs 7000 stahwu platschi 5—6000. Nams buhs 300 pehdas garšch 190 pehdas plats un 40 pehdas augstis; bes tam buhs dseedataju ruhme 100 pehdas plata un 54 pehdas dšila. Abds galds nams buhs zeets, bet fahnds pa dakai wafā, tā ka pagalmā ari kahbeem 4000 klauštajeem buhs weetas. Gar tšchukuru buhs pa abahm pusehm 7 pehdas augsti logi preefšch eefšchējas ruhmes apgaismošchanas. Preefšch isrihkojamas bales liks zaur wifu namu 92 pehdu platumā grihdu. Buhwe aprehkinata uš wairak kā 7000 rub., bet to grib tā isdarit, lai kofinetiltu par daudš sagraifiti, ka tos pehžak waretu par labu zenu pahrdot. Zere par kofeem dabut atpafak 3000 rub., tā tad pee nama buhtu jafaudē 4000 rub. Pehž, plana spreešchot nams isslatisees deesgan kofchi. Ari jitas peederigas buhwes, kā restorazija zc., tiks pee fwehtku nama buhwetas. (R. L.)

Rīga. Draudšes skolotaju eksameni tapšchot šchogad no 30. maija lihds 4. junijam un pagasta skolotaju eksameni no 29. maija lihds 5. junijam notureti. Uš pirmējo eksameni ir japeeteizahs 30. maija no rihta pee direktora Zimšes fga Walfā, un otro lihds 20. maijam pee

mahzitaja Moltrechtā Matišchōs. — Wispahriga skolotaju konferenze šchogad, Rīgas fwehtku deht, netaps notureta.

Relaimes atgadijums. Nefen nogrima Dubultu twaifonu stefa tuwumā no twaifona „Brawo” wifkta, ar zementu peelahbeta laiwa. Zaur leeleem wilneem laiwā bija pahraf daudš uhdena sakrahjees. Laiwā atradahs septini strahdneeki, kuras palihgā atsteiguschees pahrzehlaji M. Nanks un J. Bergs laimigi isglahba.

No Limbajšcheem mums fiao, ka tur otrā leelbeenā pirmo reisi bijis Latw. teatris, kas labi isdewees.

No Ruldigas. Ruldigas pilsehtas weetneeku fapulze ir 7. aprili nolēhmuf, Ruldigā dibinat seewešču gimnastiju un pilsehtas skolu koleģiju luhgt, lai ta sper wajjadšigos fokus preefšch skolās statutu apstiprināšchanas. Bes tam wehl dome ir peenehmufi Ruldigas pilsehtas skolās amatneeku mahžeku skolās mahzibas planu.

No Wez- un Jaun-Saules draudšes. Lihds šchim scheem abeem pagasteem bija til weenā weeniga skola, Wez-Saules muifschā. Dašchi Jaun-Sauleschi, nepsehdamu tahtuma deht sawus behrnus uš Wez-Saules skolu suhtit, raidija tos pee Jaun-Saules basnizas dseedataja skolā. Bet ir tur bija knapa ruhme, un tā tad isgahjušchā wafarā mineteē pagasti uštastija pee Jaun-Saules basnizas wehl otu, it kofchu skolās namu, kas 6. janwari šch. g. tapa eefwehtits. Pee Wez- un Jaun-Saules draudšes peederigee muifschu ihpašchneeti dewa tos preefšch buhwes wajjadšigos fokus, pats pagasts wišu zitu materialu un aismakfaja pašču buhwi, tā ka ehka istaijot wairak tuhstosch rubku. Ehka ir pateest kofcha, par kuru pagasts war preezatees, un no kuras — to gribam zeret — ari pagastam zefsees fwehtiba.

(L. Aw.)

No Chrgemes. R. krodšineeka dehts, kuzam daba zettu meegu bija peefšchirufi, no lauta mahjā brauzot un zigaru smehlejtot bija apšnaudees, un til tad usmodees, kad drehbes deguščas ar leesmahm. Laikam zigars bijis uskritis uš wateeretahm drehbehm, kas pee stipra wehja sahkuščas degt. Uguns bijusi meefas til stipri kehruš, ka tas pehž pahri nedelahm leelas sahpes zeešdams nomira, faweem wezakeem par leelu sehchlumu un dšilu noskumschanu. (M. w.)

No Leepajas. Pilsehtas weetneeku nahkofchās fapulžēs tiks swarigi apšpreedumi preefšchā zelti. Pehž tam, fur tas Peterburgā preefšchā liktais jauna tilta projekts tagad apstiprinats, tiks apšpreests, ka wajjadšigās naudās sumas preefšch buhwes sadabujamas. Preefšch a mehrka ir nodomats, leelaku aishnehmumu no pilsehtas nemt un pilsehtam peederofchus namus eefihlat, lai ar aishnento naudu waretu tiltu, gimnastiju, šlimnizu, slaktuhsi u. z. buhwes uszelt. Buhšchot isdot akzijas dašchadā leelumā, par kurahm pilsehtas walde galwos un kuras, kā dširdam, 6 procentes augstus nefihs. Pehž 37 gadeem wajjaga aishnemtam kapitalam buht deldetam. Pee til drošcheem un labeem augteem ir zerams, ka netruhks naudās-wihru, kas sawu mafu atdarihs un pagehreto sumu sametihs. — Tahtak ir tas jau senat peeteizees gahšes fabrikas dibinatajs tagad atkal no jauna sawu projektu pilsehtas waldei eesneedšis. Winam pašcham ir wajjadšigais kapitalis preefšch tahdas eetaises uszelschanas, tadeht war zeret, ka pilsehta to no wina pagehreto galwofchanu neleegs un reis šchis ilgi gaiditais brihdis peesteigjees, fur pahr Leepaju wairak gaischums isplehtisees. Tad wehl nahs tas preefšchlifums pahrspreeschanā, waj nebuhtu derigi no teem Leepajā uš dšihwi nometufcheem ahšjemneeteem, par labu pilsehtas šlimnijai, nodofchanas nemt, jo wairak reifas ir atgadijees, ka šlimi ahšjemneeki tikufchi aplopti un pehž tam, kad tee šlimnizu atitahjušchi, loti gruhti nahzees, mafu no teem eedšit. (L. P.)

No Igaunijas. „Sakala” dabujufe no Pehrnamas apgabala šchahdu sawadu wehsti: „U. pagasta laudis gribeja 19. februari Keifara 25 gadu-fwehtkus fwinet un dašchi faimneeki jagahja pahri nedelas preefšch tam pagasta skolās-namā, fur bija nodomats fwehtkus fwinet, par to apšpreest. Kad basnizkungs dabuja to dširdet, tad winšch aishleedsa zeešchi šchahdu fwehtku fwinešchanu. Bet tad laudis nospreeda, augstos fwehtkus pee faimneeka J. K. fwinet, kas ari notika, fur ari nospreeda, šchai augstai deenai par pecminu preefšch pagasta laudim eetaifit grahmatu krahtwi. Kad basnizkungs dabuja to finat, ka skolotajs bijis wifās leetās fwehtku isrihlotajs, uš ko tam ne-efot no basnizkunga atkauja bijufe, tad winšch brauja turp un skolotajs — tila no amata atlaists. Kad pagasta waldes ložekli, skolu wezaki un teejas wihri to dširdēja, tad wini aishgahja pee basnizkunga apwazatees, kadeht winu skolotajs atlaists, bet pehbigais brau-

beja winus: „Waj gribot sawas mahjas ari paspehlet?“ Skoleni mihleja loti atlaišo skolotaju, jo winsch prata kreetni mahzit un mahzibas behrneem mihlas darit. Kad skolotajs behrneem teiza, ka winsch no amata atlaišs un winam esot ja-aiseet, tad wif behrni sahka raudat. Bet wafara, kad skolos stundas bija beigtas un teem bija us mahjahm ja-eet, tad wini bija us zela noprahtojusch, wif kopā eet us muischu dsimtskungu luhgt, lai atstahjot skolotaju amata. To behrni isdarija ari pateest, bet muischā tizis teem jazits, ka kungs ne-esot mahja.“ Otru wehsti „Safala“ dabujuse no Sahmu salas: „Muhfu basnizkungi lasijusch, jaweem skolotajeem pawehli preefshā, ka ne weens no pehdigajeem nedrihtot bei ihpaschas attaujas kaut ko rakšit preefsh drufaschanas laiku rakšods, un kas scho aisleegumu pahrfahpschot, tiksot bei kahdas preti runaschanas no amata atlaišs.“ Ari itin warmahzigi! „Safala“ preefshme tam: „Mehs domajam par muhfu stolas leetahm garaki pahrrumat un mums wajaga preefsh ta no wifahm pusehm materiala, tadeht mehš buhtum loti pateizigi, ka Sahmu salas skolotaji ari mums peefuhitu sinas. Pehz muhfu domahm naw augshā minets aisleegums un draudi likumigi. Bes tam katra raksta eefuhitaja wahrbs, kad tas pateestibu wehsta, paleef redakzijas noslehpums.“

No Odesas. Eedfihwotaju skaits schē stipri aug. 1865. gadā Odesā bija 118,500 eedfihwotaju, to starpā 20,500 Schihdu; schim brihscham ir 187,000 eedfihwotaju, bei kareweem un kugu strahdneekem. Schihdu skaits ir par 150 proz. audsīs, tā ka tagad Odesā ir lihds 50,000 Schihdu, kas istaisa peefko datu no wifseem Kreewijā buhdameem Schihdeem.

— General-majors Knoops, kas lihds schim bija peekomandeerets grafam Toblebenam, ir eezelts par Odesas pilsehtas gubernatoru.

No Tiflises. Armeniā bads wairojotees breesmīgā mehrā it ihpaschi ap Alaschkartu, kurā no 10. marta jau 200 personas badā nomiruschas. Wisgruhtaf klahjotees Kurdeem, kureem it nemaš labibas wairs ne-esot.

Awise „Mschal“ sino, ka Turzijas Armenijas dalā eeraduschees Anglu agenti, kas ihrejot tureenes eedfihwotajus preefsh kara-beeneesta. Angli maksajot augstas algas un esot jau daudš kareiwu panehmuschhi.

— Osurgeti pilsehta ir pahrat par pusi nodegusi.

No Tomskas. Sibirijas unwersiteetes buhwes darbi Tomskā esot usdoti inscheneeram-architektam M. J. Arnold, kusch tur jau nonahzis, lai darbus waretu jo drihsā laikā usfahkt.

No Verejāslawtas (Polt. gub.) „Rijewlanins“ sino is tureenes par breesmīgu sleplawibas mehginajumu: Kahds muischturis netahkt no Woronkomas meesta brauja 24. martā us pilsehtu, atstahdams sawu saimnezi weenu paschu mahjās. Paschā pusdeenā eeraduschahs dimas pahrghebrtas seemeetes, kas saimnezi nogahjuschas gar seni un tik ilgi mozijuschas, kamehr ta pagihbusi. Pehz tam rasbaineezes nelaimigo fahchjuschas, peefshchjuschas pee seenas, peefaluschas bisi ar naglu pee seenas, aisschnauguschas rikli ar lakatu un aishgahjuschas tad projam. Pehz kahdahm stundahm pahrbrauzis muischturis, nelaimigo atpestijis un gahdajis ahrsta palihgu.

No Jelezas. 19. februari bija Jelezā kahds preesteris sawā sprediki muischneekus nojazis par nihilisteem, tamdeht tas no muischneeku marschala tapa apjuhdsjots. Preesteris isskaidroja, ka tas sawā runā neatrodot ne kahdas muischneeku apwainoschanas, jo tas to smehlis is „Mosk. Wedomosti.“

Politisks pahrsfats.

M. J. Jelgawā, 28. IV. Pehz jaunahm „W. W.“ sinahm, ar Keisareenes Majestetes slimibu eet jo sliftaki. Augstās slimneezes spehki mafinajahs. — Lauischu apgaismoschonas ministerts grafs Tolstoi ir no amata atlahpees un wina weetā par ministerti eezelts Dehrpatas mahzibas apgabala kurats, walskssekreters Saburows, kusch jau pirmā leeldeenu swehtdeenā aishbrauzis us Sw. Peterburgu. — Par Kulschas-schihdu nahk diwejadab sinas. Weenas wehsta, ka to drihsumā sahks ar labu pahrspreest, pee lam zitreis fuhtnis Konstantinopoli, grafs Ignatjews, buhs par Kreewijas aistahwi. OTRAS sinas ofkal stan tā: „Kreewu-Rihnas schihds paleef ar weenu nopeetnaks.

Kahda Londonā is Schangajas dabuta telegrama sino, ka Rihnas waldbiba pilnigi atraidijuse to no winas fuhtna Tschung-Hau ar Kreewiju noslehgto Kulschas lihgumu, un pagehrot wisa Zit apgabala atdoschanu bei kahdas atlihdsinaschanas. Ja schi sina apstiprinajahs, tad karsch starp Kreewiju un Rihnu nenowehrschams. — Rihneefchi jau eefahkusch usbrukt Malao pusfalai, kas, kā sinams, peeber Portugalei. Rihneefchi esot us tureeni nosuhitijusch 17 kugas, kas fahkusch blokeeret Malao ostu. Portugales waldbiba dewuse weenam no sawejeem Mosambikas uhdenos braukdamam kara-kugam pawehli, tuhli dotees us Malao. Lisabonas awises pastahw us tam, ka waldbiba fuhtitu us Rihneefchu uhdeneem stipraku kugu spehku. Sina, ka Portugales waldbiba luhguse Kreewijas palihdsibu Malao leetā, lihds schim naw apstiprinajusehs, bet weegli waretu atgaditees, ka tahda palihdsiba turpmak teef no Kreewijas sneegta. — Wahzijas parlaments us waldbibas preefshlikumu ar leelu balsu wairakumu pagarinajis sozialistu sawaldischanas deht laistos likumus, kuru spehkam schogad bija beigtees. — Pee debatehm, kas preefsh tam notika, no sozial-demokratu puses runaja Liebknechts un Haselmanns, kas teiza, wineem esot weenalga, waj likumu pagarinajot jeb nē, jo tas tomehr pret sozialistu isplatischanos ne la nelihdseschot, bet wehl wairak usmusinaschot laudis pret waldbibu. Kad sozial-demokrateem ar waru aistahschot zelu us tautasweetneeku sapulzi un zaur to teem darot ne-eespehjamu, panahkt reformas us likumiga zela, tad beidsot nonahschot pee rewoluzijas. — Wirtembergas prinzeze Paulina ir apprezejuse Dr. Wilimu is Breslawas. Kahsas tika preefsh kahdahm deenahm noturetas eefsch Karlsruhes Augsch-Slesija. Prinzeze ir pilnigi atfahzijusehs no sawahm prinzezes teefbahm un peenehmuse Kirchbach jaunkundses wahrdu. Tomehr prinzeze zaur sawu prezibu naw nahkuse ne kahdā eenaidā ar sawu familiju, jo ne ween Wirtembergas lehninsch tai scho prezibu pilnigi atwehlejis, bet ari prinzezes tuwakee radineeki bija us kahsahm par bruhtes un bruhtgana wedejeem. Pee laulajchanas kahds ihpaschs atgadijeens dewa gaischu leezibu par prinzezes smalku godprahtibu. Pils mahzitajs Suchners, kas tos lauloja, sawā runā lita bruhrganam pee firds, sawu bruhiti muischigi mihlet un zeemit, jo ta wina deht esot daudš atstahjuse 22. Kad nu pehz tam mahzitajs no bruhtes noprahsja „ja“ wahrdu, tad schi to isteikuse sazija tahlat: „un es wehl peeleeetu klah, ka es it ne ka ne-esmu atstahjuse, pee ka mana firds buhtu karajusehs un ka es esmu apskauschami laimiga.“ Schee negaiditi wahrdi stipri fajauza mahzitaju, tā ka winsch tik pehz kahdahm minutehm gahja pee grehsenu mainischanas zeremonijas. Pehz kahsahm jaunais laimigais pahris nobrauja us Wihni, no kureenes tas dofees tahlat us deenwideem. — Firts Bismarks nesen issazijis wahrbus, kas peerahda, ka winsch jau peekufis zihnjā pret ultramontaneem (Romas tij. garidsneekem) un pamasam grih falihgt meeru. Winsch sazijis, ka eerotschus gribot nolikt zihnischanas-laukā, bet ne atdot, jo kas warot galwot, ka tos drihsī atkal wajadsehs. — Bezais Ungaru bumpneeku wadons Koschuts, kas dschwo Londonā, ir sarakstijis sawus dschwes peedfihwojumus un no teem nesen isdewis pirmo sehjumu. Tani winsch pa leelakai dafai stahsta par wifahm farunahm, kuras tas 1859. gadā webis ar keisaru Napoleonu III. un prinzi Scherome Napoleonu. Kad keisars Napoleons minetā gadā tairjahs us karu pret Austriju, tad winsch wehlejahs, ka Ungari par schi kara laika fazeltu no jouna dumpi, zaur lo fabeedroteem Franzuschem un Sardinneefcheem wareja weeglaki nahktees Austriju pahrwaret. Ja Ungari tahdu dumpi fazehla, tad Napoleons III. solija us tam pastahwet, ka Ungaru walsi patstahwiba tiftu pee meera-slehgshanas peenemta. Til ween Napoleons pagehreja, ka Ungarija nepaliftu republika, bet eezeltu few lehninu. Koschuts to peenehma un sazija, ka Ungaru tauta pehz sawas atfwabinaschanas kroni nepeedahwatu ne weenam zitam, ka prinzim Napoleonam, bet schis atbildeja, ka newarot to peenemt, tadeht ka ziti Ciropas waldineeki zaur to waretu palift par Franzijas keisara pretineekem. No Koschuta puses pagehreshana bija, ka keisars nosuhititu kahdu Franzuschu kara-spehku us Ungariju, un zaur atklatu proklamaziju usajzinatu Ungarus us fazelshanos, teem patstahwibu apsolidams, lai Ungareem nebuhtu jahihstahs, ka tee par walti isleij afinis. Napoleons tahdu pagehreshanu atrada par dibinatu, bet til usrahdija, ka tas no eefahkuma nebuhschot eespehjam. Kad pehz Solferino kaujas Napoleons weda Wilafrankā ar keisaru Franzi Josefū meera farunas, kas ari laimigi beidsahs, tad Napoleons pateest Austrijas keisaram draudeja ar Ungaru dumpi, un ja karsch buhtu

gahjis tablat, tad laikam ari Koschuta pagehreschana buhtu tifuse ispidbta. Tolait pee Ungareem dumpi izjelt ari nebuhtu nahzees gruhti, jo tad waldiba nebija ar Ungaru tautu saderejufe meeru. Broschira stahsta, ka padoms, sazelt Ungarus pret Austriju 1859. gadā esot nahjis no Kreemu leelfirsta Konstantina, kas zaur to gribejis Austrijai atmakfat par winaš istureschanos Krima kara laikā. — Anglijas jaunā ministerija issazijusi, ka wina lihdschinigo politiku peepeschī nepahrgroschot, bet pamajam islaboschot no Bifenilda padarītās winaš. Afganistanu wina pa wifam grib likt meerā, tiklihds ka tur buhs ezejels jauns waldneeks. Wina pastahweschot us tam, ka Turki sawu luhgumu flaidri ispidba un to neudroschinaschot wis us suhrgalwigu pretoschanos. — Ar Montenegras firstu Turku waldiba wehl alasch naw galā jauno robeschu deht, bet zerams ka nu wina — ir no Anglijas speesta — sawu peenahkumu drihsumā ispidbts.

Kreemu palkamneeka fleplawa Wali Mohameds ne-efot wis ahrprahtā, ir noteefats us nahwi un spreedumu drihst ispidbischot.

Atbildes.

G. J. Wainischkōs. „Balt. Seml.“ apsteleschanas deht Jums jarafta ekspedizijai — redabzija ar to newar nodarboies. Manuskriptu wareet fanemt jeb kahdam usdot lai fanem ekspedizijā, — **K. K. W. S. Kr.** Pateizameel. — **G. D. — H. T. m. m.** Belgeeschu linu kulfikla un Schönwettera, Martina un Hansome'a kulfistikanas maschines. Iftahbdē iailam buhs ari zitas. — „**Teesas preekshueclam**“ **P. B. — A.** Neapleezinatas wehstis par raibaineelu darbeem mehs neusnemam. — **J. M. W. T.** Mufsu jeksch mums flaidri un gaischi preeksh azihm, tadehl ihpaschas eedroschinas newaijaga. — **K. K. — A.** Jufsu mihklas newaram wis leetat.

Kibiboschais redaktors: **Matern Juris.**

No jensures atwehlets, **Rigā, 29. aprīlī 1880.**

Sludinājumi.

Kaulu-milti

par stipri lehtaku zenu.

Apaschā parastijusehs beedriba zaur scho pasemigi pašno, ka wina Rigā pee **J. W. Grahman T.** (maschinu lehgēris, eepretim Tukumāš bahnusim) turehs krahjumu no saweem **kaulu-milteem** un minetam kungam, tā sawam general-ag entam schihs prezes pahrdoschānu usiijejusi.

Kaulu-ogtu un zitu kaulu-raschojumu-fabrika
Sw. Peterburgā.

Atfaulbamees us wirsejo sludinajumu, apaschā parastijees zaur scho dara sinamu, ka winisch us katra peepeschjumu, kas simejāhs us augscham minetu kaulu-miltu fakturu un zenu, it labpraht atbildehs un luhds zeen. semtopjus un atkaspahrdewejus, jau pee laifa usdot sawu waijadfigo teesu, lai katra wehleschānāhs waretu tikt ispidbta us mata.

J. W. Grahmana masch.-lehgeris, Rigā.
paschā pilsehtā, Karla-eelā, eepretim Tukumāš bahnusim.

Jaunas grahmatas.

Puhzischu Gederta un beedra apgahdeenā nupat isnahja no Stahsta krahjuma Nr. 1. „**Wafsehpta wanta**“ malsā 25 lap., Nr. 2. „**Breesniga atreeschānāhs**“ malsā 20 lap.

Dabujamas wina paschu grahmatu pahrdotawā, **Ahr-Rigā Kalku-eelā Nr. 14.** Atkaspahrdewēji dabon 25% un us 20 est. 1 us 100 est. 10 pa wēlti.

K. Artinga

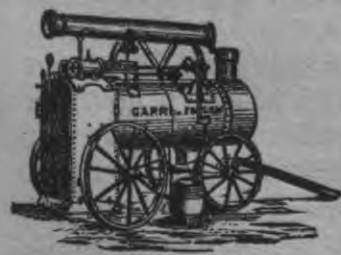
apgahdeenā, Leepajā, isnahkusi un wisās grahmetu bodēs dabujama schahda jauna grahmata:

Wezspufis,

wina gaudas un zitu atbilbes, ka til ilgi palizis neprezejees. Originals no **E. Dünsberg.** Loti deriga grahmata jauneem un wezeem; malsā 20 lap.

J. W. Grahmann, Rigā,

eepretim Jelgawāš un Tukumāš bahnusim.

Artli, artu daikti, sehjamas- un planjamas-maschinas. Ar rotahm un gepeli dsenamas kufamas-maschinas. **Garretia lokomobiles** un kufamas-maschinas, kas ihpaschi weentahrschi labi taiftas un daudj pahrahda; us Parises pašales istahdi tahs ar 2 selta medalahm kronetas.

Superfosfati, augst- un widus-grahdigi, ar pefolita labuma apgalwoschānu.

ZIEGLER & CO RIGA

Ziegler un beedri,

Rigā, pilsehtu Kalku-eelā Nr. 6,

turam us lehgeri un pahrdotam augst- u. widusgrahdigus

superfosfatus,

tā ari zitus skunstes mehstus.

P. van Dyk, Rigā, Smilshu-eelā.

Claytona Lokomobiles u. kuf.-masch. **Packarda superfosfati,** augst- u. widejgr. ar pefolita labuma apgalwoschānu, — tā tā ari lah-mehstii un wifadas zitas laulšaimn. masch. u. rihti.

Iskaptis,

seena-, labibas- un fuhdu-dakchas pahrdob

J. W. Grahman, Rigā, masch.-lehgeris eepretim Tukumāš bahnusim.

Preeksh kalejeem.

Artku-dakas preeksh weenu un diwjuhgu artkeem, **dselses-wentilatorus,** kas daudj labaki ne tā ahdas plehschas, un pilnigas smehtes, tā isrihtofas, ka ar tahm jeb-lued weeta war asbraukt un tuhliit strahdat, pahrdob **Rigā,**

J. W. Grahmanu masch.-lehgeri, eepretim Tukumāš bahnusim.

Weena

leela muischa

Kursēmē teek us desmit gadeem isrenteta. Tumulās sinas dabujamas pee **Stradawski** kunga Jelgawā, Palejas-eelā Nr. 40.

Baufkai un apgabalam

par sinu, ka es atkal Bauftā, klubas namā us ihfu laitu apmetees un usajinu laipni wifus, kas gribetu seju-bilbes (portretes) waj ari wifadas zitas zaur fortografiju us-nemamas uskates pee manim apstelet. — drihst usdotees, pee tam es apsolos isstrahdat koschu darbu par lehtu bet zeeti no-sazjitu malsju.

A. Bohlen, fotogrāfs.

Schirstinu muischā

(Napfull) pee **Limbaishceem,** war neprezejees **kutscheeris** — tam labas leezibas — tuhliit weetu penemt.

Latw. meituskola Rigā.

Zeen. wezakeem zaur scho teek sinots, ka schogad schai stola ari us leeldeenahm jaunās skolueezes top usnemtas. Malsā lihdsj semestra beigahm 3 rubli. Skolas - naudas atloishānu nabadsigeem beheerem nospreesch schihs skolas turatorija. Japeeteizahs **Maslawas Ahr-Rigā, Awotu-eelā Nr. 21,** pee skolotaja **P. Silina.**

Gewehrojeet!

Semkopjeem un pahshstameem sinoju, ka pagatawoju **baschabus laulšaimneezibas** rihlus tā: **arklus, estirpatorus, sehklas-ezeschas** u. Luhdsu ihstā laikā peeteittees **Schlibes** pagastā, **Strautinu mahjās,** pee talejameistara **J. Grünfelde.**

Kahrklu (kluhdšinu) kurwji.

Kahrklu kluhdšinas (nomisotas kahrklu wizes) un resinatus nomisotus kahrklus preeksh kurwju pihschānas pehrt par 20 mahrzinahm 60 lihdsj 120 kap.

Fr. Wegners

Jelgawā, **Katrinhes-eelā Nr. 1.**

Wifadus drukas-darbus

nem un par mehrenahm zeenahm ahtri un glihti isstrahda

Aleksandra Stahla drukatawa, Rigā, **Muhlu-eelā Nr. 13.**

Rigas Latw. labd. beedriba.

Zeen. publikai top sinams darits, ka schihs beedribas loterijas

islojeschana

schogad notiks 18. maijā. Loses pa 20 kap. gabalā ir dabujamas schahdas weetas: **S. Dihrika** grahm.-pahrdotawā, **Espanadas-eelā;** **P. Verchendorffa** bodē, **Schluhau-eelā Nr. 13;** **G. Ballod** ldses bodē, pee Jaunajem wahrteem; **P. Luzawa** grahmatu-bodē, **kehniņa-eelā Nr. 10;** **Sander Martinsona** bodē, **Kalku-eelā Nr. 16;** **Brahtu Martinsonu** bodē, **Kalku-eelā Nr. 8;** pee **A. Ahrgal** lga, **Rigas Latw. beedribas** namā, un pee **K. Dombrowsky** ldses, **leelā Maslawas-eelā Nr. 148.**

Konzerts!

Rigas Latw. beedribas namā, sestdeen, 3. maijā pulksten 8. wakarā tiks uswesta **Fr. Schillera „Pulkstena dsceema,”** laizigs oratoriums, komponeerets no **A. Ramberg,** tekstis latwiski no **K. Wesbarscha.** Pee schi konzerta nems laipni dalibu, bes ta no wairaf treetneem sphekem jastahwoscha lora, ari daudj zeenjiami solo spehli.

Malsā I. meeta 1 rub., II. 75 kap., ballona 30 kap. Ar balkona biletēm pee danzofschānas nepeleaidihs.

Biletēs un tekstis dabujamas **Rigas Latw. beedr.** namā pee **schweizera, B. Dihrika** un **Puhzischu Gederta** grahm. pahrdotawās; **konzertes** wakarā pee lases.

Uf scho walaru mihti celuhdsj

A. Dre.